

Tema 1. L'educació física i el seu valor educatiu

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

Alexandra Valencia Peris

ÍNDEX

A) Identitat i concepte de l'EF

B) L'EF i el seu valor educatiu

Relat de vida: L'Educació Física i jo

- 1) Què significa en la teua opinió *Educació Física*?
- 2) Què experiències prèvies has tingut en aquesta assignatura en la teua etapa escolar?
- 3) Quins continguts s'impartien? Obtenies bones qualificacions? En qué consistia l'avaluació?
- 4) Alguna anècdota a destacar teua o d'algun company/a proper/a a tu?

PRÀCTICA 1: Posada en comú del relat de vida: L'EF i jo

- ▶ Concepte d'EF
- ▶ Vivències positives i negatives:
  - Sentiments.
  - Experiències.
  - Continguts.
  - Tipus avaluació.
  - ...
- ▶ Estatus EF

A) Identitat i concepte d'EF

- ▶ Diverses estratègies per a averiguar el significat: diccionari, etimologia, literatura especialitzada, evolució històrica del terme...

Etimologia:

- **EDUCACIÓ:** Arrels llatines
  - educo-as-are** (alimentar, criar, alletar, ajudar a créixer a les persones)
  - educo-cis-ere** (traure de dins a fora, procés d'ajuda per a traure tot el que un té dins, desenvolupar el potencial)
- **FÍSICA:** Grec — **Physis** (natura de totes les coses. Essència de les coses: doble sentit: material i espiritual).

A) Identitat i concepte d'EF

- ▶ Definicions:

- Fins 1900 – la gimnàstica... “és la ciència raonada dels nostres moviments i de les seues relacions amb els nostres sentits, la nostra intel·ligència, els nostres hàbits i el desenvolupament de les nostres facultats”

Amorós (1810)

- Abans de 1960 – l'EF... “és l'acció metòdica, progressiva i contínua que té per objecte assegurar el desenvolupament físic integral”

Hébert (1938)

A) Identitat i concepte d'EF

► Definicions:

- Després de 1960 - l'Educació Física i Esportiva... "actua sobre l'individu concebut en la seua totalitat i contribueix a la formació de la seua personalitat ajudant-li a desenvolupar-se físicament, intel·lectualment i moralment".

Textos legals de 1970.

Què no és l'EF?

~~Activitat de recreació o d'entreteniment~~

~~Esport~~

- ### ► Diferències de l'ensenyament de l'EF impartida en l'escola i la dels clubs o escoles esportives:

- Caràcter obligatori
- Finalitats educatives
- Caràcter democràtic
- Temps de pràctica

A) Identitat i concepte d'EF

▶ Parlebás (1976):

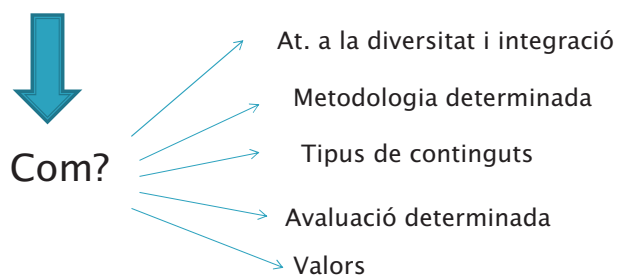
- “L'EF és una pràctica d'intervenció que exercix una influència sobre les conductes motrius dels participants en funció de normes educatives implícites o explícites”.

▶ Blázquez (2001):

- “L'EF es defineix com una pràctica d'intervenció escolar, d'ensenyament, obligatòria, la funció de la qual és l'educació de l'individu a través de les conductes motrius mitjançant l'aprenentatge de conceptes, procediments, actituds, valors i normes, amb la intenció de lograr uns objectius i competències regulades, utilitzant una didàctica específica i tot això, per contribuir a l'èxit de tots els alumnes en la seua formació integral.

Paper i utilitat social de l'EF

- ▶ Dret de tots i totes a l'EF: justificació de la seua presència al currículum.
- ▶ Sensible a la integració de tothom.

B) L'EF i el seu valor educatiu

▶ Triple dimensió educativa del moviment (P.J. Arnold, 1979):

- “**Sobre**” → **Educació sobre el moviment** → cos teòric de coneixements relacionats amb el moviment.
- “**A través**” → **Educació a través del moviment** → s'utilitza el moviment amb un propòsit instrumental, per a aconseguir alguna cosa. El valor està en allò que s'aconsegueix després.
- “**En**” → **Educació en moviment** → valors propis del moviment, la realització de moviment té valor en si mateix. Permet a les persones l'automoviment, autoactualitzar-se i conèixer-se a sí mateix.

A nivell pràctic, les dimensions poden donar-se alhora.

L'EF en l'educació

▶ Aporta una sèrie d'elements:

- És un mitjà de coneixement i exploració de l'entorn.
- Contribueix a les capacitats d'acció i adaptació.
- Contribueix la utilització del cos com a mitjà de comunicació.
- Contribueix a l'educació social.

▶ També es justifica per altres circumstàncies:

- Institucionals: obligatorietat legal.
- Socials: conscienciació positiva de l'act. física.
- Corporatives: defensa dels interessos de la professió.

Percepció del que és l'EF per part de...

- ▶ **Mares i pares:** distorsió per experiències prèvies, deleguen pràctica física a l'escola, consideració assignatura més, igual o menys important que d'altres.
- ▶ **Alumnat:** relació AF-salut, professor/a és accessible, actituds indiferents, participació en altres activitats físiques.
- ▶ **Escola:** l'EF és la *maria*, situació que ha canviat, utilitat difícil de justificar.
- ▶ **Societat:** del paper de l'EF depèn en gran part el que pense la societat de la seua funció.

ESTATUS

Estudi de Sáenz López, 1999.

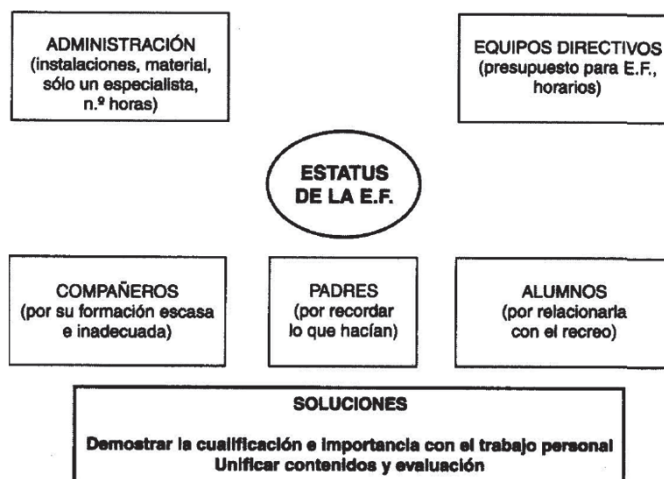

Gráfico 2. Conclusiones sobre el estatus de la E.F.

Bibliografía TEMA 1:

- ▶ **Arnold, P.J. Educación Física, movimiento y currículum. Ed. Morata, Madrid, 1990. Cap. 8: Educación, escolarización y el concepto del movimiento.**
- ▶ Blázquez, D. *La Educación Física*. Ed. Inde. Barcelona, 2001.
- ▶ González R., Madrera E. y Salguero A.: Las escuelas gimnásticas y su relación con la actividad física y educación física actuales. <http://www.efdeportes.com/> *Revista Digital* – Buenos Aires – Año 10 – N° 73 – Junio de 2004.
- ▶ **Kirk, D. Educación Física y currículum. Universitat de València. 1990. Cap. 3: La EF en el currículum escolar: exploración de las dimensiones del problema del estatus educativo.**
- ▶ **Sáenz-López Buñuel, P. (1999): “La importancia de la EF en Primaria”. *Apunts*, 57, 20-31.**

Tema 2. Evolució històrica i tendències de l'Educació Física

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

Alexandra Valencia Peris

Índex

- a) Breu recorregut històric
- b) Corrents de l'Educació Física

Reflexionem...

- ▶ Per què la gent anomena a l'EF gimnàstica?
- ▶ Quina relació tenen aquests 2 conceptes?
- ▶ Què és cada cosa?
- ▶ Existeixen diversos tipus de gimnàstica?

a) Breu recorregut històric

- ▶ Divisió general de la història de l'EF

PREHISTÒRIA
ERA GIMNÀSTICA ANTIGA
Helenisme Humanisme Filantropisme
ERA GIMNÀSTICA MODERNA
Aparició de les grans escoles Creació dels mètodes gimnàstics Diversificació de mètodes

a) Breu recorregut històric

SEGLE XVIII

- ▶ J.J. Rousseau → “*Emilio o de la educación*”
- ▶ Aparició del terme d’EF: Ballesxerd (1762) i Locke (1693)
- ▶ L’EF moderna naix al segle XVIII → preocupacions terapèutiques i higièniques.

EF= criança física → part física

- ▶ Noves idees pedagògiques giren al voltant dels conceptes llibertat i exigències naturals de l’educació.

a) Breu recorregut històric

SEGLE XIX

- ▶ Canvi en les prioritats educatives: educació utilitària, preparar per a la vida.
- ▶ Obligatorietat de la pràctica d’EF.

EF= GIMNÀSTICA

- ▶ Destaquen:
  - Pestalozzi (1746–1827): Gimnàstica elemental, industrial i militar.
  - Guts Muths (1759–1839): pare de la gimnàstica pedagògica moderna.

Principis segle XIX

ESCOLES GIMNÀSTIQUES			
ESCOLA	MOVIMENT	REPRESENTANT	SISTEMA
ANGLESA	ESPORTIU	T. Arnold (1795-1842)	Esportiu. Introdueix els jocs esportius en els col·legis anglesos.
ALEMANA	DEL CENTRE	F.L. Jahn (1778-1852)	Rítmic i/o sintètic. Al servei de la unitat nacional.
FRANCESA	DE L'OEST	F. Amorós (1770-1848)	Natural o global. Caràcter militar de la gimnàstica.
SUECA	DEL NORD	P.H. Ling (1776-1839) i H. Ling (1820-1886)	Analític. Caràcter analític del moviment.

Segona meitat s. XIX i primera meitat s. XX

MOVIMENT	MANIFESTACIÓ	DESCRIPCIÓ
CORRENT ESPORTIVA	Els moviments	Sorgiment de molts dels esports actuals.
DEL CENTRE	Artístic-rítmico-pedagògica	Euritmia (Dalcroze) i Gimnàstica Moderna (Bode). EF escolar.
	Tècnico-pedagògica	Gimnàstica escolar o natural austríaca.
DEL NORD	Tècnico-pedagògica	La més propera als sistemes educatius. Gimnàstica femenina, suau, infantil i escolar...
	Eclecticisme	Exercicis en forma de joc, contes gimnàstics...
	Científica	Investigació fisiològica.
DE L'OEST	Tècnico-pedagògica	G. Hèbert (1857-1957) → Mètode Natural.
	Científica	Anàlisi dels efectes de l'esport sobre l'organisme.
	Eclecticisme	Contribució tècnico-pedagògica.

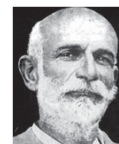
Segona meitat del s. XX

- ▶ **Etapa higiènica-militar** (de les conteses mundials a 1960-1965):
  - EF de caràcter pre-militar.
  - Contingut fonamental: gimnàstica educativa. L'esport va afermant-se.
- ▶ **Etapa pedagògica** (de 1965 a 1980):
  - Front al plantejament propedèutic de l'etapa anterior naixen tres noves corrents:

ESPORT	Esport escolar i pedagògic
PSICOMOTRICITAT- PSICOCINÈTICA	Obj: contribuir al desenvolupament integral dels nens.
EXPRESSIÓ CORPORAL	Reinserció de la vivència corporal.

I què passava a Espanya?

- ▶ **Gaspar Melchor de Jovellanos** (1744-1810): EF General → precursor EF a Espanya, idees de l'institut Pestalozziano → desenvolupament de facultats físiques. Pla General d'Instrucció Pública.
- ▶ Institució Lliure d'Ensenyament: importància del joc en l'educació.
- ▶ **Francisco Giner de los Ríos** (1839-1915): Diferència entre diversos tipus d'EF: escolar, familiar, municipal
- ▶ **Andrés Manjón** (1846-1923): Introdueix les classes a l'aire lliure, afegir jocs i exercicis corporals...

▶ **S. XX:**

- Malgrat les abundants disposicions legals sobre educació en general i EF en particular, no s'originen processos significatius fins els anys 70, quan va començar a produir-se cert oberturisme, encara que mantenint l'EF el caràcter higienista i militar de Jovellanos.
- La II República (1931-1936) aborda una ampla reforma educativa en la qual es recullen els jocs i l'exercici físic.
- **Després de la guerra civil (1936-1939)**, l'esport es convertirà en un element **d'afirmació del règim**. L'EF passa a ser nou obligatòria en tots els nivells d'ensenyament, sempre respectant la separació de sexes i depenent d'un Ministeri diferent al d'Educació, Secretaria General del Moviment, encarregada del control, ordenació i docència de l'EF en tot el país.

▶ **S. XX:**

- Els continguts d'EF es basen en el mètode suec: taules uniformes, formacions, desplegaments, alineacions i moviments analítics; que s'anirien adaptant per a la dona amb la gimnàstica neo-sueca i per als barons amb tendències més recreatives.
- La Constitució Espanyola de 1978 (Art. 43.3), reconeix l'Esport com a competència i obligació de l'Estat i dels ens autònoms en el foment i promoció.
- La LOGSE (1990) ja introdueix l'EF en tots els nivells d'ensenyament de forma obligatòria i per tant la LRU (decret de 1991) crea l'especialitat d'EF en les Escoles de Formació del Professorat.

b) Corrents actuals de l'EF

- ▶ Evolució dels continguts, producte de la reflexió i pràctica posada en marxa en el període anterior.
- ▶ Importants modificacions:
  - “Reforma de l'ensenyament”: aspectes cognitius i actitudinals.
  - Aparició de les habilitats motrius bàsiques.
  - Lliure elecció dels esports per part del professorat.
  - Condició física → vida saludable.
  - Nova concepció de l'expressió corporal.
  - Activitats en la natura.
  - Incorporació dels jocs.

Corrent 1: Habilitats motrius bàsiques

Descripció:	De forma funcional i dinàmica, tracta de dotar a l'individu d'un cabal motor que constitueix el fonament a partir del qual puga optimitzar el màxim potencial funcional.
Model pedagògic:	La seua pràctica i el seu domini faciliten l'educabilitat de l'individu, constitueixen el bagatge motor de cada persona.
Sistemes de referència:	Es basen en els plantejaments dels patrons motors bàsics i es fonamenta en la utilització eficient de la transferència .
Exemples:	Desplaçaments, salts, girs, transports, recepcions, llançaments...

Corrent 2: Esport

Descripció:	L'esport juga un paper important en els continguts dels programes d'EF. Les metodologies es van transformant en la recerca d'una major eficiència i una millora personal del practicant.		
Model pedagògic:	Esport educatiu	Esport recreatiu	Esport institucional
Sistemes de referència:	EF escolar i esport escolar. Estructuració del contingut segons lògica interna.	Visió lúdico-recreativa de l'AF. Per a crear hàbits esportius duradors.	Plantejaments de l'esport federat. Crear esportistes d'alt nivell.
Exemples:	Atletisme, gimnàstica, judo, esports d'equip...		

Corrent 3: Expressió corporal

Descripció:	D'una expressió corporal caracteritzada pel plaer del moviment es passa a una E. Corporal més evolucionada i es recondueix a través del suport musical.		
Modalitats	Ritme i dansa	Representació, dramatització i llenguatge	Balls populars
Conceptualització:	Moviment del cos que es desenvolupa en l'espai de forma rítmica amb dinamisme canviant.	Manifestacions motrius perceptibles i portadores d'expressió.	Sorgeixen del patrimoni cultural de cada societat. Constitueixen signes d'identitat d'un grup social.
Activitats:	Ritme-sons, música, dansa clàssica i moderna.	Joc simbòlic i dramàtic, creació col·lectiva, mimo...	Balls antics, danses folclòriques i balls de saló.

Corrent 4: Jocs motors

Descripció:	Passen a ser tema central i únic integrat en el programa de l'assignatura.		
Principals modalitats	Jocs motors menors	Jocs recreatius populars	Jocs preesportius
Conceptualització:	D'acord amb el desenvolupament evolutiu, s'organitzen en funció dels objectius i continguts, espai i material.	Permeten recobrar o difondre altres cultures i redueixen barreres socials.	Funció d'aprenentatge. Permeten a l'individu modificar la seua actuació a través del progrés.
Sistemes de referència:	Hab.perceptiu-motrius i bàsiques, animació, relaxació...	Jocs de tot el món, de tradició local, alternatius, recreatius...	De cooperació, oposició i cooperació-oposició.

Corrent 5: Activitat física per a la salut

Descripció:	L'EF pot i deu promoure el sentit de salut com a qualitat de vida basant-se en "l'educació per a la salut a través d'un exercici saludable".		
Principals enfocaments	Preventiva	Compensatòria	Condició Física
Conceptualització:	Prevenió de disminucions fisiològiques, físiques i de perills en l'AF.	Fer desaparèixer deficiències orgàniques, muscular i de coordinació.	Fonamentada en l'aptitud física, promou la consecució d'un estat òptim per a realitzar qualsevol act. esportiva.
Sistemes de referència:	Ed. Postural, respiratòria i lesions esportives.	Exercicis i formes de moviment sistemàticament adaptats.	Exercitació i desenvolupament de tots els components de la cond. física.

Corrent 6: Activitats en la natura

Descripció:	Constitueixen activitats que enfronten al practicant, sol o en grup, a la consecució d'un objectiu, utilitzant-lo o lluitant amb els elements de l'entorn natural.	
Tipus d'activitats	Específiques	- A l'aire lliure (acampades, orientació...) - Esports en la natura (piragüisme, equitació...)
	No específiques	- Recorreguts (senderisme, curses...) - Ed. Corporal (recorreguts i variació de ritmes) - Jocs (sensorials, aquàtics, hivernals...)
	Complementàries	- Artístiques - Pràctiques - Altres (socorrisme, supervivència, escalada...)

Bibliografia TEMA 2:

- ▶ Blázquez, D. *La Educación Física*. Ed. Inde. Barcelona, 2001.
- ▶ González R., Madrera E. y Salguero A.: **Las escuelas gimnásticas y su relación con la actividad física y educación física actuales.** <http://www.efdeportes.com/> *Revista Digital - Buenos Aires - Año 10 - N° 73 - Junio de 2004.*
- ▶ López, F. *Historia de la educación física. La institución libre de enseñanza*. Ed. Gymnos. Madrid, 1998.
- ▶ Pérez Ramírez, C. (1993). **Evolució històrica de l'Educació Física.** *Apunts: Educació Física i Esports*, 33:24-38.
- ▶ Zagalaz, M.L. *Corrientes y tendencias de la Educación Física*. Ed. Inde. Barcelona, 2001.

Tema 3. El currículum de l'Educació Física en l'Educació Primària

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

Alexandra Valencia Peris

Índex

- a) Concepte i característiques generals
- b) Elements del currículum
- c) Presència i importància dels blocs de continguts en els diferents cicles educatius

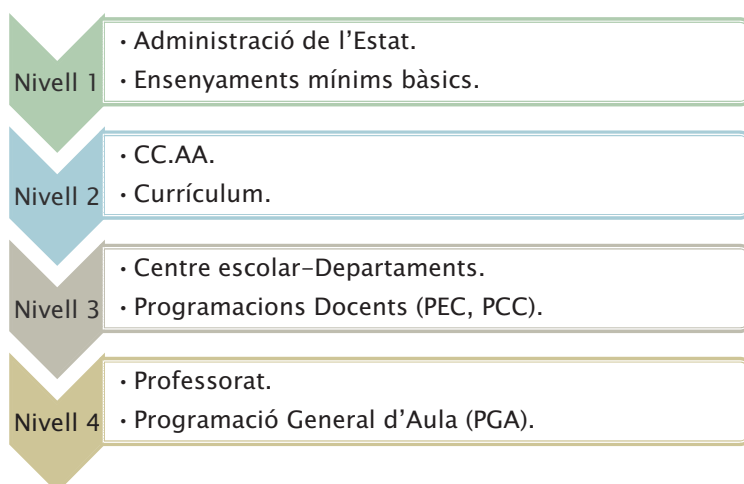
a) Concepte i característiques generals

LOE, Cap. III, Art. 6 → Conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments regulats per la Llei.

Les administracions educatives competents establiran el currículum dels diferents nivells, etapes, cicles, graus i modalitats del sist. Educatiu.

- ▶ El currículum té dos **funcions bàsiques**:
  - Fer explícites les intencions del sist. Educatiu (objectius, competències bàsiques i continguts).
  - Servir com a guia a la pràctica docent on es posen en joc els mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments regulats per la llei.

▶ Nivells de concreció curricular

► **Perspectives en el camp d'estudi del currículum**

► Tradicionalista, positivista o tècnica

- Prové de la psicologia conductista d'autors com Skinner.
- Suposa l'aplicació de teories i mètodes centrats en l'eficiència i el producte competitiu.
- Es tradueix en la recerca de l'eficiència dels programes educatius i de l'eficàcia del professorat.
- Tot el procés d'ensenyament–aprenentatge s'orienta de la teoria a la pràctica, d'allò abstracte a allò específic i d'allò general a allò específic.
- El professorat es un mer receptor i no productor de teoria, porten a la pràctica la producció dels teòrics.

► **Perspectives en el camp d'estudi del currículum**

► Empírica–conceptual o pràctica

- Rebutja els pressupostos anteriors i propugna l'aplicació parcial d'algunes disciplines com la sociologia, la filosofia o la psicologia, als problemes del currículum.
- Es preocupa per entendre la relació entre teoria i pràctica. Subratlla la necessitat d'un nou model pràctic, el deliberatiu, la finalitat del qual és la capacitat de prendre una decisió sobre com actuar en una situació concreta.
- Hi ha relació dialèctica entre els programadors i investigadors, el professorat i l'alumnat.
- Té un enfocament constructivista dels processos d'ensenyament–aprenentatge.

► Perspectives en el camp d'estudi del currículum

► Reconceptualista o crítica

- Surt com a resposta a la gran influència de la ciència positivista. No arriba a l'educació fins els anys 50.
- S'oposa a la tecnificació existent, apostant per la sistematització de la autorreflexió crítica de professorat i alumnat, immersa en un procés cíclic anomenat INVESTIGACIÓ-ACCIÓ.
- Aquest procés manté una visió del currículum com a praxis educativa que permet criticar tant la pràctica docent a les escoles, com les ideologies, intencions i creences que hi han darrere.
- S'introdueixen conceptes nous com la ideologia o l'emancipació i un dels seus objectius és fomentar un canvi social que facilite l'autonomia a través de l'educació.

► Fonaments del currículum:

- Els continguts bàsics dels ensenyaments mínims, on s'inclou l'EF, es basen en una sèrie de fonts que articulen la comprensió de la persona en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

SOCIOLOGIA

PSICOLOGIA

PEDAGOGIA

EPISTEMOLOGIA

► **Característiques del currículum en EF:**

- **Prescriptiu:** estableix un marc d'obligat compliment garantint una formació comú a tot l'alumnat.
- **Orientador:** guia la pràctica educativa.
- **Flexible i obert:** pot adaptar-se i contextualitzar-se a la realitat educativa específica de cada comunitat, província, poble, centre, aula, alumne.

► **Components del currículum en EF:**

- Hi ha que prendre decisions relatives a quatre aspectes bàsics:

Què i per a què ensenyar en EF?

↳ Selecció dels objectius i dels continguts segons els principis educatius.

Quan ensenyar en EF?

↳ Seqüenciació i temporalització dels continguts per poder aconseguir els objectius.

Com ensenyar en EF?

↳ Utilització d'un mètode i una metodologia d'ensenyament adequats.

Què, com i quan avaluar en EF?

↳ Avaluació de totes les decisions preses en el currículum utilitzant instruments apropiats al contexte en els moments d'intervenció adequats.

b) Elements del currículum

OBJECTIUS

CONTINGUTS

MÈTODES

AVALUACIÓ

OBJECTIUS

- ▶ Mostren la intencionalitat del currículum.
- ▶ Divereses postures sobre la rellevància que haurien de tindre dins del currículum:
  - “*Pedagogia per objectius*”: paradigma més extens. Els objectius s'utilitzen per prescriure els resultats del procés educatiu. Diferents usos: conductes esperades o capacitats a desenvolupar.
  - Teoria crítica: es planteja per què eixos objectius i no una altres. “*Hipòtesi examinable de la pràctica*”.
- ▶ Segons Arnold hi ha diferents objectius del moviment:
  - **No participatius**: teòrics: conceptes, fets i informació i cultura al voltant de l'esport fonamentalment.
  - **Participatius**: pràctics: desenvolupament d'habilitats, destreses, tàctiques, desplegament en el joc i desenvolupament d'habilitats expressives.
  - **D'escolarització**: socialització, salut, hàbits d'oci...

CONTINGUTS

- ▶ Continguts culturalment valuosos en si mateixos (Arnold)→ proposar activitats educativament interessants per a l'alumnat. Considera: esports, danses, jocs i activitats a l'aire lliure.
- ▶ Segons David Kirk (pedagogia socio-crítica) no és suficient, l'escola té potencialitat crítica i reflexiva sobre l'aprenentatge dels alumnes.

MÈTODES

- ▶ Cap mètode és neutral; qualsevol **transmet valors culturals** tant intencionadament com involuntàriament.
- ▶ El mètode que triem respon a una forma concreta d'entendre la relació docent-discent, els rols de cada part, les seues responsabilitats... És a dir, posseeix uns valors i uns fins en sí mateix i per tat haurà de ser **coherent** amb la resta d'elements del currículum.
- ▶ Els mètodes van des dels més directius tradicionals i reproductius (centrats en el professorat), fins els més participatius, no directius i productors (centrats en l'alumnat).

AVALUACIÓ

- ▶ **Av. Quantitativa o Tradicional:** exàmens per a avaluar a l'alumnat (qualificar-lo). És productual, sumativa, final i normativa (avaluació-judici). TESTS.
- ▶ **Av. Qualitativa:** basats en la negociació (avaluació democràtica), contínua i global.
- ▶ **Av. per Observació:** voluntat, participació, relació amb els companys i lideratge.
- ▶ **Cal avaluar:** el currículum, els centres escolars, el professorat, l'alumnat, l'assignació de recursos, etc.

Competències bàsiques

- ▶ Què aporta l'EF?
  - Coneixement i interacció amb el món físic.
  - Competència social i ciutadana.
  - Competència cultural i artística.
  - Autonomia i iniciativa personal.
  - Aprendre a aprendre.
  - Competència sobre el tractament de la informació i la competència digital.
  - Competència en comunicació lingüística.

c) Presència i importància dels blocs de continguts en els diferents cicles educatius

- ▶ **Bloc 1: El cos imatge i percepció:** continguts que permeten el desenvolupament de les capacitats perceptiu-motrius. Especialment dirigit a adquirir un coneixement i un control del propi cos que resulta determinant tant per al desenvolupament de la pròpia imatge corporal com per a l'adquisició de posteriors aprenentatges motors.
- ▶ **Bloc 2: Habilitats motrius:** continguts que permeten l'alumnat moure's amb eficàcia, pel que es veuran implicades adquisicions relatives al domini i control motor. Destaquen els continguts que faciliten la presa de decisions per a l'adaptació del moviment a noves situacions.
- ▶ **Bloc 3: Activitats físiques artísticosexpressives:** continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment. La comunicació per mitjà del llenguatge corporal també es té en compte.

c) Presència i importància dels blocs de continguts en els diferents cicles educatius

- ▶ **Bloc 4: Activitat física i salut:** coneixements necessaris perquè l'activitat física resulte saludable amb continguts per a l'**adquisició d'hàbits** d'activitat física al llarg de la vida, com a font de benestar. Es pretén emfatitzar la necessària adquisició d'uns aprenentatges que òbviament s'inclouen transversalment en tots els blocs.
- ▶ **Bloc 5: Jocs i esports:** presenta continguts relatius al joc i a les activitats esportives, entesos com a manifestacions culturals de la motricitat humana. D'altra banda, la importància que, en este tipus de continguts, adquirixen els aspectes de **relació interpersonal** fa destacable ací la proposta d'actituds dirigides cap a la solidaritat, la cooperació i el respecte a les altres persones.

Bibliografía TEMA 3:

- ▶ Textos legals: Ordenacions educatives MEC i Conselleria Educació.
- ▶ **Devís, J. Los estudios del currículum y la educación física. En: Vázquez y Camerino (2001): *Bases educativas de la actividad física y el deporte. Síntesis.***
- ▶ **Molina, J.P. y Antolín L. (2008): Las competencias básicas en educación física – una valoración crítica. *Cultura, Ciencia y Deporte 8.* 81–86.**
- ▶ **Fraile, A. Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal. Manuales Universidad. Biblioteca Nueva. Madrid. 2004.**
- ▶ García, M.J. *Cómo programar en Educación Física paso a paso. Colección Educación Física. Inde. Barcelona. 2007.*
- ▶ Kirk, D. *Educación Física y currículum. Universitat de València. 1990.*
- ▶ Sánchez Bañuelos, F. *Didáctica de la Educación Física. Colección Didáctica Primaria. Prentice Hall. Madrid. 2002.*

Tema 4. Didàctica de l'Educació Física

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

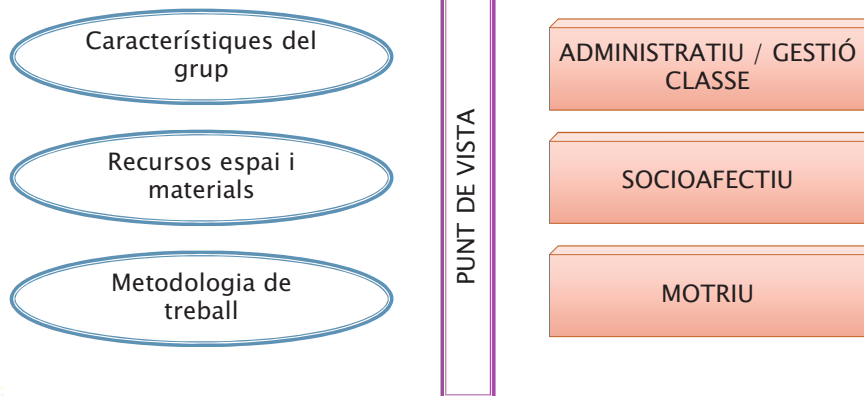
Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ Organització i recursos didàctics
- ▶ Estils d'ensenyament
- ▶ Les tasques i la progressió
- ▶ L'ús de les noves tecnologies TIC

Organització i recursos didàctics

ORGANITZACIÓ

► Organització com a recurs metodològic:

- Programació (principis educatius bàsics, recursos metodològics, objectius, continguts, activitats d'ensenyament-aprenentatge).
- Creació ambient adequat i positiu.
- Permetre individualització de l'ensenyament.
- Afavorir l'experiència i participació activa dels alumnes.
- Utilització de materials i espais que no impliquen risc, variats, motivants i adequats a l'edat.
- Adequada distribució del temps de classe, tant de les sessions (nº, estructuració i duració), com de les activitats (temps de treball i descans).

► **Elements a tindre en compte:**

- Recursos materials: tipus, quantitat, qualitat...
- Instal·lacions: espais auxiliars o de ús esportiu (característiques, horaris, conservació...)

► **Factors d'organització:**

1. EL TEMPS

- Recursos didàctics:
  - Planificar el temps de classe i de desplaçaments abans i després.
  - Reduir el nombre i la duració de les activitats d'organització i informacions inicials.
  - Bon aprofitament de les distribucions dels alumnes, materials i espais durant les activitats.
  - Utilitzar reforços i estratègies lúdiques per a l'organització de les activitats (+ participació).
  - Donar informació precisa en relació a la col·locació d'alumnes i materials.
  - Establir hàbits d'organització i repartiment de funcions.

► **Factors d'organització:**

2. ORGANITZACIÓ DELS ALUMNES/GRUP DE CLASSE

- Estructuració del grup/classe
- Disposició i desplaçament dels alumnes/subgrups

3. SITUACIÓ DEL PROFESSOR/A

- Bona comunicació, major interacció.
- Atenció a la situació.
- Ajustar-se a l'espai.

► **Factors d'organització:**

4. ORGANITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

- Forma d'execució.
- Intensitat, duració i temps de descans.
- Nivell de dificultat
- Nivells de motivació.
- Nivell de seguretat en la seua realització.

▶ La seguretat com a factor d'organització:

◦ Orientacions metodològiques:

- Prevenir possibles riscos i prendre precaucions.
- Adaptar els materials i espais a diferències individuals.
- Potenciar hàbits que afavorisquen la seua cura.
- Adaptar l'activitat al lloc de realització.

ALUMNES:

- Control de l'execució.
- Evitar sobre càrregues, temps descans i intensitat.
- Formació grups adaptats a les diferències individuals.

▶ La seguretat com a factor d'organització:

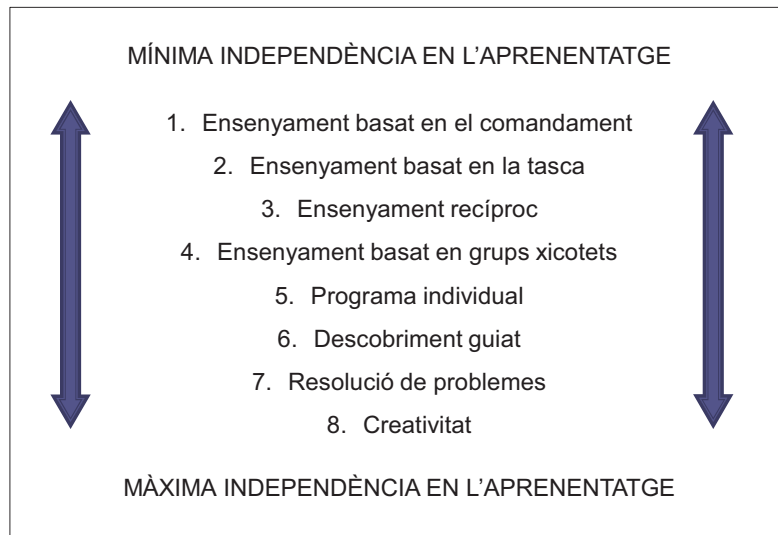
INFORMACIÓ:

- Suficient inf. perquè l'alumne confie i participe.
- Inf. i control indumentària i condicions higièniques.
- Advertir ús correcte material i normes execució.
- Cóm poden col·laborar en les ajudes als companys/es.
- Emfatitzar les normes relacionades amb la seguretat.

ORGANITZACIÓ ALUMNES, MATERIALS I ESPAIS:

- Evitar aglomeracions o esperes durant la pràctica.
- Determinar zones específiques, àmplies per als exercicis...
- Protegir zones de pas o caiguda.
- Realitzar la pràctica de forma organitzada, evitar xocs.
- Ajudes necessàries per part del professor/a.

Estils d'ensenyament

Mosston, 1966

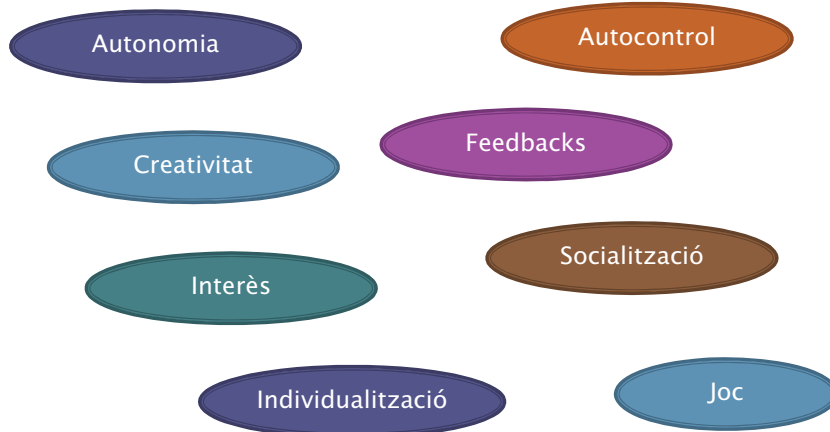
Estils d'ensenyament

- ▶ Basats en la instrucció directa:
  - Comandament directe.
  - Assignació de tasques.
  - Ensenyament recíproc.
  - Autoavaluació.
  - Inclusió.
- ▶ Basats en el descobriment:
  - Descobriments guiat.
  - Resolució de problemes.
- ▶ Basats en el disseny de l'alumne.
  - Programa individualitzat.
  - Estil per a alumnes iniciats.
  - Autoensenyament.

Les tasques i la progressió

▶ Aspectes a tindre en compte:

Les tasques i la progressió

▶ Principis per orientar les intervencions didàctiques:

- Partir del nivell de desenvolupament dels alumnes.
- Assegurar la construcció d'aprenentatges significatius i que els alumnes siguin capaços de crear els seus propis aprenentatges.
- Que la intervenció didàctica modifiqui esquemes de coneixement.
- Que supose una intensa activitat per part dels alumnes.

Les tasques i la progressió

▶ Principis per a la selecció d'activitats i tasques motrius:

- Acció motriu i esforç.
- D'orientació.
- D'utilitat i significació.
- De progressió.
- D'adequació i adaptació.
- D'efectivitat.
- D'especificitat
- De creativitat i varietat.
- D'avaluació per part dels alumnes del procés d'aprenentatge.

Les tasques i la progressió

▶ Criteris per a la selecció d'activitats:

- Les activitats han de contribuir a l'aconseguitment dels objectius.
- Interrelació coherent activitats i tasques.
- En funció de la seua originalitat, dinamisme i capacitat de motivar.
- Adequació al moment evolutiu alumnes.
- Varietat.
- Activitats obertes.
- Adequades als recursos existents.
- Que permetin la interacció.
- Adaptades a les diferències individuals.
- Que suposen un repte (autosuperació).
- Seqüenciació lògica de la progressió.
- Relacionades amb context habitual de l'alumne.
- Han de permetre aconseguir èxit i revisió d'esforços.
- Han de permetre la indagació i generació d'autonomia.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ Ordinador:

- Treballs monogràfics.
- Enviament de treballs, diaris...
- Ampliació de continguts.
- Disseny d'apunts i recursos didàctics per a utilitzar a l'aula: vídeos, demostracions d'algun esport.
- Exposició de classes teòriques.

▶ Blog escolar:

- Penjar apunts.
- Tauló d'anuncis (qualificacions, horaris, proves, continguts complementaris, organització...)
- Mecanisme de comunicació entre docent i alumnat i entre el propi alumnat, creant-se fora d'opinió.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ Videocàmera:

- Gravació d'execucions de moviment i corregir errades.
- Registrar actuacions, coreografies o moviments en grup.
- Avaluar actuació docent del professor/a.
- Contribuir a l'autoavaluació de l'alumnat.

▶ Vídeo/DVD/Televisió:

- Introduir nous continguts (1ª sessió p. ex.).
- Treball actitudinal.
- Visualització de les gravacions realitzades amb la càmera.
- Mostrar exemplificacions de diferents tasques motrius.

L'ús de les noves tecnologies TIC

▶ Pissarra digital interactiva:

- Escriure i dibuixar des de l'ordinador i amb colors.
- Emmagatzemat de les "pissarres".
- Visualitzar text, imatge, so...
- Interactuar: amb programes i persones.
- Escriptura directa sobre la pissarra, subratllats...
- Interacció amb la pantalla amb els programes.

Bibliografia TEMA 4:

- ▶ Molina, J.P. (1999): Estrategias metodológicas de la enseñanza en la educación física escolar. En Villamón, M: Formación de los maestros especialisas en Educación Física. Conselleria de Cultura, Educación y Ciencia, Valencia.
- ▶ Mosston, M. y Ashworth, S. (1993): La enseñanza de la educación física. La reforma de los estilos de enseñanza. Hispano Europea, Barcelona.
- ▶ Sánchez Bañuelos, F. (2002): Didáctica de la Educación Física. Prentice Hall, Madrid.
- ▶ Sicilia, Á. (2004): La interacción didáctica en educación. En Fraile, A. Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal. Biblioteca Nueva, Madrid.
- ▶ Sicilia, Á. y Delgado, M.Á. (2002): Educación Física y Estilos de enseñanza. Inde, Barcelona.

Tema 5. Ensenyament–aprenentatge dels diferents blocs de continguts de l'Educació Física en l'Educació Primària

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ Bloc 1. El cos: imatge i percepció.
- ▶ Bloc 2. Les habilitats motrius.
- ▶ Bloc 3. Les activitats físiques artísticoadexpressives.
- ▶ Bloc 4. L'activitat física i la salut.
- ▶ Bloc 5. El joc i les activitats esportives.

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- ▶ Continguts que permeten el desenvolupament de les capacitats perceptiu-motrius:

Educació sensorial

Equilibri

Espai

Temps

Lateralitat

Esquema corporal

- ▶ Especialment dirigit a adquirir un coneixement i un control del propi cos que resulta determinant tant per al desenvolupament de la pròpia imatge corporal com per a l'adquisició de posteriors aprenentatges motors.

- ▶ **1er cicle** → tractament més específic.
- ▶ **2^{on} cicle** → consolidació.
- ▶ **3er cicle** → perd protagonisme encara que continua desenvolupant-se.

Bloc 2. Les habilitats motrius

- ▶ Continguts que permeten a l'alumnat moure's amb eficàcia.
- ▶ Es veuran implicades per tant adquisicions relatives al domini i control motor.
- ▶ Destaquen els continguts que faciliten la presa de decisions per a l'adaptació del moviment a noves situacions.

- ▶ Cal que es presenten situacions variades (aspecte cognitiu).

Habilitats motrius

Coordinacions

Qualitats físiques bàsiques

Resolució problemes motrius

Domini i control motor i corporal

Participació

- ▶ Quant a Habilitats motrius:

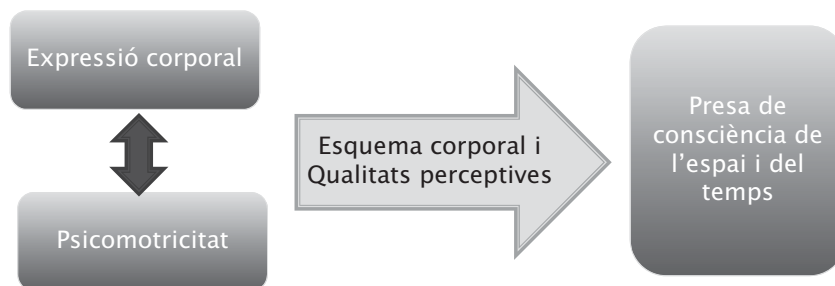
- **1er cicle** → exploració de possibilitats de moviment i a la seua utilització en la resolució de problemes motors.
- **2^{on} cicle** → tractament més específic que assegure correcte control i domini corporal mitjançant l'adquisició d'una major coordinació (dinàmica i segmentària). Inici desenvolupament habilitats genèriques.
- **3er cicle** → consolidació de les habilitats genèriques i iniciació habilitats específiques esportives.

- ▶ Busquem que els alumnes adquirisquen gama àmplia de patrons motrius → repetició desaconsellada. Interès en aspectes qualitatius del moviment (coordinació).
- ▶ La participació de l'alumnat és essencial perquè l'habilitat motriu sols pot millorar-se a través del propi moviment.

Bloc 3. Les activitats físiques artísticoexpressives

- ▶ Continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment.
- ▶ La comunicació per mitjà del llenguatge corporal també es té en compte.
- ▶ Requereixen un procés cognitiu per a donar una forma externa a una idea → crear mitjançant el cos.

- ▶ **Funció estètica:** es desenvolupa mitjançant la valoració d'una creació, el gust pel treball ben fet, el gaudiment a través de l'expressió i la comunicació del propi cos i el reconeixement dels valors artístics i plàstics d'una obra.

▶ **En els tres cicles es fa referència a:**

- Possibilitats expressives a través del cos, el moviment i els objectes.
- Adaptació del moviment a estructures rítmiques, simples en el 1er cicle, i lligades a balls i coreografies en els dos restants.
- Imitació i representació de personatges a través del llenguatge corporal.
- Exteriorització de sentiments i emocions a través del cos.
- Participació en activitats expressives i comunicatives.
- Respecte a les formes d'expressar-se de la resta.
- Gaudiment a través de l'expressió i la comunicació amb el propi cos.

Bloc 4. L'activitat física i la salut

- ▶ Coneixements necessaris perquè l'activitat física resulte saludable.
- ▶ S'incorporen continguts per a l'adquisició d'hàbits d'activitat física al llarg de la vida, com a font de benestar.
- ▶ Pretén emfatitzar la necessària adquisició d'uns aprenentatges que òbviament s'inclouen transversalment en tots els blocs.

▶ Tractament de la salut:

- Mitjançant la realització d'AFs que impliquen el desenvolupament de les QFB.
- Continguts teòrics (alimentació, higiene, drogues, prevenció d'accidents, ed. sexual, ed. ambiental...)
- Relacionant l'AF com un mitjà fonamental per al manteniment i la millora de la salut i coneixen els efectes beneficiosos que proporciona. També les pràctiques poc saludables.
- A través d'una pràctica d'AF saludable: mesures de seguretat (prevenció de lesions, hàbits d'ús materials i instal·lacions), disseny de sessions, dosificació de l'esforç...

Bloc 5. El joc i les activitats esportives

- ▶ Continguts relatius al joc i a les activitats esportives, entesos com a manifestacions culturals de la motricitat humana.
- ▶ Independentment que el joc pugui utilitzar-se com a estratègia metodològica, també es fa necessària la seua consideració com a contingut pel seu valor antropològic i cultural.
- ▶ D'altra banda, la importància que, en este tipus de continguts, adquirixen els aspectes de relació interpersonal fa destacable ací la proposta d'actituds dirigides cap a la solidaritat, la cooperació i el respecte a les altres persones.

- ▶ El joc anirà evolucionant des d'una modalitat lliure (1er cicle) fins a realitzacions més organitzades (2^{on} i 3er cicle).
- ▶ Es desenvoluparan estratègies bàsiques de joc:
  - Cooperació.
  - Oposició (a partir de 1er cicle).
  - Cooperació – oposició (a partir de 2^{on} cicle).

▶ Mitjançant la realització de jocs i activitats esportives desenvoluparem gran varietat d'actituds i normes:

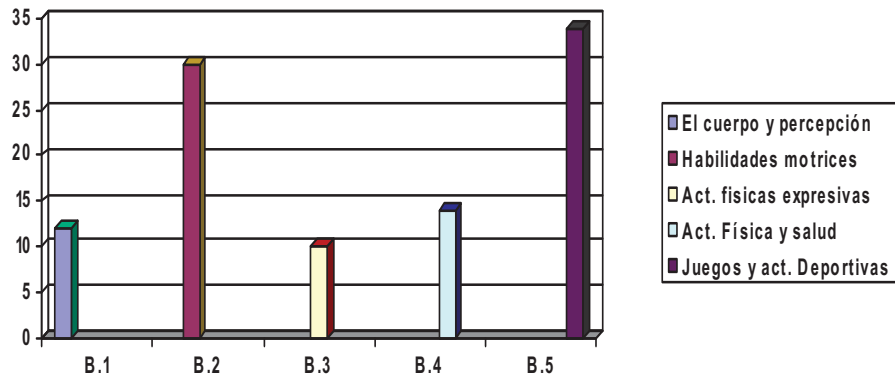
- Valoració i respecte de les altres persones que juguen.
- Respecte a les normes.
- Confiança en sí mateix.
- Esforç personal i col·lectiu.
- Participació.
- Gaudiment personal i ocupació de l'oci.
- Relació amb la resta.

COMPETICIÓ: valor educatiu → esportivitat i *fair-play*

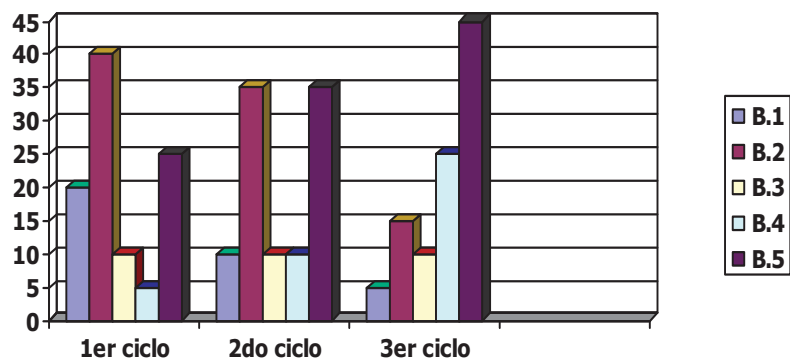
- **1er cicle** → jocs i activitats lúdiques.
- **2^{on} cicle** → activitats pre-esportives.
- **3er cicle** → inclusió d'habilitats específiques esportives.

- Introducció de gran varietat d'esports.
- Esport adaptat.
- Esports alternatius.

- ▶ Presència dels diferents blocs de continguts en les programacions d'EF, en percentatge anual, en l'etapa educativa de Primària.

- ▶ Presència dels diferents blocs de continguts en les programacions d'EF en l'etapa Primària, per cicles educatius.

Bibliografía TEMA 5:

- ▶ Muñoz, J.C. (2004): El deporte escolar. Desarrollo teórico y práctico. Lecturas de Educación Física y Deportes. Revista Digital, Buenos Aires, Año 10, nº 70.
- ▶ Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre por el que se establecen las enseñanzas mínimas de la Ed. Primaria.
- ▶ Sánchez Bañuelos, F. (1984): Bases para una didáctica de la EF y el deporte. Gymnos, Madrid.
- ▶ Torres Guerrero, J. y cols. (1993): Fundamentos teórico prácticos de EF para Ed. Primaria. Rosillos, Granada.
- ▶ Varios: Fundamentos de EF para enseñanza primaria. Inde, Barcelona.

Tema 6. La programació en l'educació física

Didàctica de l'Educació Física de l'Educació Primària
Curs 2012/13

Alexandra Valencia Peris

Índex

- ▶ L'avaluació
- ▶ Les adaptacions curriculars

L'avaluació

- ▶ *Dis-me com avalues i et diré com ensenyes... en EF?*

▶ Enfocament tècnic/tradicional:

- Quan avaluar: inicial, final, contínua...
- Finalitat de l'avaluació: sumativa, formativa, diagnòstica...
- A qui s'avalua: alumnat, professorat, centre...
- Qui avalua: autoavaluació, coavaluació...
- Com s'avalua: observació, exàmens, proves...

PER A QUÈ AVALUAR?
PER A QUI AVALUAR?

L'avaluació

▶ Què és i per a què avaluar?

- Des d'un **enfocament tecnològic**: **avaluació com control del resultat**.
  - és la mesura i quantificació ó dels resultats de l'aprenentatge de
  - l'alumnat cercant l'objectivitat mitjançant la utilització d'instruments específics (exàmens, test, controls, proves d'aptitud...)
- Des d'un **enfocament deliberatiu**: **avaluació com millora del procés**.
  - és un procés d'informar-se (mitjançant descripcions i mesures) i formular un judici sobre el **valor** de la informació recollida
  - L'avaluació es converteix en un feed-back del procés d'ensenyament-aprenentatge (funció autoreguladora)

L'avaluació

▶ Objecte d'avaluació: què s'avalua?

- ▶ Aspectes de l'aprenentatge dels estudiants (motors i no motors): conductes motrius, coneixements teòrics i actituds.
- ▶ Aspectes contextuals relacionats amb les condicions on es dona el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- ▶ Aspectes lligats al programa i als continguts.
- ▶ Aspectes de la docència, la metodologia i els materials curriculars.
- ▶ Aspectes relacionats amb la pròpia avaluació (meta-avaluació).
- ▶ Aspectes externs al procés que condicionen aquest.

L'avaluació

▶ Agent o subjecte d'avaluació: qui avalua?

- Avaluació interna i avaluació externa
- Heteroavaluació
- Co-avaluació i avaluació recíproca
- Auto-avaluació

L'avaluació

► Com s'avalua?

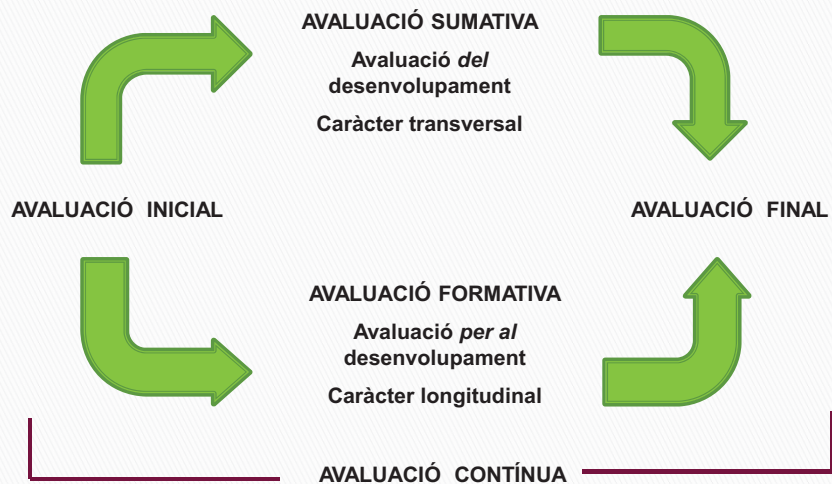
- Tests, proves físiques,
- Exàmens teòrics, pràctics?
- Diaris?
- Observació directa?
- ...?

L'avaluació

Scriven (1967)

► Quan avaluar?

L'avaluació

- ▶ La participació de l'alumnat en els processos d'avaluació:
  - Autonomia i millora de l'aprenentatge.
  - L'anàlisi crític i l'autocrítica.
  - Formació de persones responsables i desenvolupament d'una educació democràtica.
  - Una qüestió de coherència: la seua adequació amb les conviccions educatives i els projectes curriculars.

Les adaptacions curriculars

- ▶ Aproximació conceptual:

DIVERSITAT

NEE

INCLUSIÓ

AFA

Les adaptacions curriculars

▶ LOE 2006:

◦ **Alumnat amb necessitat específica de suport educatiu:**

- Alumnat amb necessitats educatives especials (NEE)
- Alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge
- Alumnat amb altes capacitats intel·lectuals
- Alumnat amb integració tardana en el sistema educatiu espanyol
- Alumnat de compensació educativa

NEE =
discapacitat i
trastorns greus
de la conducta

Les adaptacions curriculars

▶ LOE 2006:

Mesures ordinàries	Mesures específiques
<ul style="list-style-type: none"> - Suport en grup ordinari. - Agrupaments flexibles. - ACI no significativa. - Mesures de suport. - Recolzament fora de l'horari escolar - Pla específic i individualitzat de reforç o recuperació.	<ul style="list-style-type: none"> - ACI significativa (NEE). - Flexibilització escolarització (altes capacitats). - Escolarització en un curs inferior amb mesures de reforç i atenció específica (incorporació tardana).

Les adaptacions curriculars

► Estratègies facilitadores de la inclusió:

1. La informació com a punt de partida
2. Anàlisi de la tasca
3. Adaptació de la tasca i el seu seguiment

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT AUDITIVA	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none"> -Experiències directes/ major informació. - Comunicació bidireccional. - Dificultat discriminació auditiva, amb el món exterior, reacció front a estímuls, seguiment del ritme, capacitat anticipació... - Potenciar organització espacial. - Comprensió act. reglades.	<ul style="list-style-type: none"> • Assegurar la comprensió del llenguatge oral. • Explicar anticipadament nous conceptes, regles de joc... • Si incomprensió, reformular frase. • Alternatives a les senyals acústiques. • Conèixer llenguatge de signes.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT VISUAL	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupament capacitats tàctils i auditives. - Major informació. - Aprendre a interpretar les informacions visuals (en funció del grau de visió). - Dificultat elaborar abstraccions. - Pràctica física regular i control del pes. - Percepció global de les tasques.	<ul style="list-style-type: none"> • Si tenen resta visual, potenciar-la. Conèixer totes les característiques de l'alumne. • Promoure i estimular la motricitat. • Major quantitat d'estímul auditius i tàctils. • Informar prèviament el que es tractarà a classe. • To de veu adequat.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none"> - N. Constant de supervisió i suport. - Dificultat per mantindre l'atenció i anticipar-se. - Limitació ús llenguatge. - Limitació comprensió món. - Alteracions mecànica corporal, fisiològiques. - Poca eficàcia HMB i CFB.	<ul style="list-style-type: none"> • Informacions concretes, precises, organitzades i simplificades. • Informació que arribi per diferents vies. • Limitar instruccions verbals. • Períodes d'aprenentatge curts. • Pedagogia de l'èxit, simplificar tasques.

Les adaptacions curriculars

► Orientacions didàctiques segons la discapacitat:

DISCAPACITAT FÍSICA	
Necessitats	Orientacions didàctiques
<ul style="list-style-type: none"> - Dificultats en funció de la localització. - Pràctica física continuada i control pes corporal. - Pèrdua motricitat. - Problemes d'equilibri. - Dificultats respiració. - Problemes comunicació.	<ul style="list-style-type: none"> • Promoure i estimular la deambulació. • Prioritzar el coneixement i acceptació del propi cos. • Programes d'AF preventiva. • Estimular cap. d'expressió i comunicació. • Material específic. • Evitar riscos i augmentar seguretat.

Bibliografia TEMA 6:

- Hernández, J.L. y Velázquez, R. (2004): La evaluación en educación física. Investigación y práctica en el ámbito escolar. Graó, Barcelona.
- López, V.M. (2004): La participación del alumnado en los procesos evaluativos: la autoevaluación y la evaluación compartida en educación física. En Fraile, A. Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal. Biblioteca Nueva, Madrid.
- Ríos, M. (2004): La Educación Física y la inclusión del alumnado con discapacidad. En Fraile, A. Didáctica de la Educación Física. Una perspectiva crítica y transversal. Biblioteca Nueva, Madrid.
- Ríos, M. (2003): Manual de educación física adaptada al alumnado con discapacidad. Paidotribo, Barcelona.
- Sánchez Bañuelos, F. (2002): Didáctica de la Educación Física. Prentice Hall, Madrid.
- VV.AA. (2003): Educación física adaptada para Primaria. Inde, Barcelona.